
THE ACQUISITION OF THE ENGLISH PRESENT PERFECT BY ALBANIAN EFL LEARNERS AND ITS TRANSLATION EQUIVALENTS IN ALBANIAN

Blerta Demiri

University of Tetovo - Tetovo, Republic of Macedonia, High School of Economics “8 September”-
Tetovo, Republic of Macedonia blerta.ilazi@hotmail.com, blerta.demiri@unite.edu.mk

Abstract: Finding translation equivalents through the analyzed corpus in order to understand which Albanian verb tenses and constructions correspond to the English Present Perfect is the target of this paper, which we believe will be of great help to Albanian speakers who learn English as a foreign language.

Contrastive analysis in this paper is not performed only by the similarities and differences that exist between these two languages, which are reviewed and analyzed through examples of the works of famous writers and their translations, and which show that verb tenses in one and the other language do not overlap, but also through research that was conducted with some secondary school students who are L1-Albanian –speaking learners of English, in order to examine linguistic factors that may lead to difficulty for Albanian EFL high school students in learning the Present Perfect and using it properly in spoken and written language.

In order to help EFL learners be familiar with their writing skills and ease their anxiety, making a clear concept is necessary. The concept of ‘unspecified time’ can be very confusing to English learners, so students cannot use the tenses comfortably or accurately. Thus, in order to point the differences in the structure of English and Albanian, as well as to prepare learners, who want to acquire some competence in the foreign language, teachers should suggest some general and specific strategies and ideas for the classroom. They ought to use eclectic teaching approach and give an overview of the problems students have with the Present Perfect and possible reasons for these.

Data were collected from 27 EFL secondary school students who participated in the study. Answers from multiple-choice questions and translation of some sentences from English into Albanian and vice versa were collected from each participant. Data were analyzed in terms of the number of errors produced in each pattern of the Present Perfect. The findings have revealed that evidence of cross-linguistic influence was found in both areas. The reasons for these errors mostly derive from mother tongue influence and lack of adequate linguistic background.

Keywords: Present Perfect, acquisition, error, target language, contrastive analysis, interference

УСВОЈУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ СЕГАШЕН ПЕРФЕКТ ОД СТРАНА НА АЛБАНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ И НЕГОВИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО АЛБАНСКИОТ ЈАЗИК

Блерта Демири

Универзитет во Тетово - Тетово, Република Македонија, ОСЕУ “8 Септември” – Тетово, Република Македонија, blerta.ilazi@hotmail.com, blerta.demiri@unite.edu.mk

Резиме: Пронаоѓањето на преводни еквиваленти преку анализираниот корпус со цел да се согледа кои албански глаголски форми и конструкции одговараат на англискиот сегашен перфект е цел на овој труд, кој веруваме дека ќе биде од голем придонес за албанските говорители кои го изучуваат англискиот како странски јазик.

Контрастивната анализа во овој труд не е изведена само преку сличностите и разликите кои постојат меѓу овие два јазика, разгледани и анализирани преку ексерпирани примери на дела на познати автори, кои покажуваат дека глаголските времиња на еден јазик не се поклопуваат со глаголските времиња на друг јазик, туку и преку истражувањето што беше спроведено со ученици говорители на албанскиот јазик, со цел да се проучат и откријат лингвистичките фактори кои можат да доведат до тешкотии при изучување на англискиот сегашен перфект и неговата правилна употреба во говорниот и пишаниот јазик.

Со цел да им се помогне на учениците да бидат запознаени со нивните вештини за пишување и да ја олеснат нивната загриженост, потребно е јасен концепт. Концептот на "неопределено време" може да биде многу нејасен за учениците изучувачи на англискиот јазик, така што учениците не можат точно и прецизно да ги употребат глаголските времиња. Така, со цел да се посочат разликите во структурата на англискиот и албанскиот јазик, како и да се подготват учениците кои сакаат да стекнат одредена компетентност на

странски јазик, наставниците треба да сугерираат некои општи и специфични стратегии и идеи за часовите. Тие треба да го користат еkleктичниот наставен метод и да дадат преглед на проблемите со кои студентите се соочуваат при користење на англискиот сегашен перфект и можните причини за нив.

Податоците беа собрани од 27 средношколци, изучувачи на англискиот како странски јазик кои учествуваа во студијата. Од секој од учесниците беа собрани одговори на прашања со заокрожување на точниот одговор и превод на некои реченици од англиски на албански и обратно. Податоците беа анализирани во однос на бројот нанавршените грешки и отстапувања. Резултатите покажуваат дека во двете области се пронајдени докази за крос-лингвистичко влијание. Причините за овие грешки главно произлегуваат од влијанието на мајчиниот јазик и недостатокот на соодветна јазична позадина.

Клучни зборови: сегашен перфект, стекнување, грешка, таргетен јазик, контрастивна анализа, интерференција

1. ВОВЕД

Сегашниот перфект (*Present Perfect*) во англискиот јазик спаѓа во групата на апсолутните времиња. Оваа глаголска форма како во албанскиот, така и во англискиот е сложена глаголска форма.

Џорџ Керм (George Curme, 1931) тврди дека ова глаголска форма се употребува за дејства комплетирани во сегашното. Сепак, според него, порано тоа било сегашно време, но после премина во минато. Иако е минато, тоа е во блиски односи со сегашното, неговите ефекти се чувствуваат во сегашното. Сегашниот перфект (*Present Perfect*) се однесува на дејства што се случиле во едно неопределено време во минатото:

На пр.: 1) а) *I've been in England twice* но б) *I was in England twice last year* (Керм, 1931:360). Керм додава дека перфектот има сегашно значење кога се употребува со *for* и *since* исто така кога се употребува со партиципот *got*, како во примерот 2) *I have got a nice car*.

Според Свит (Свит, 1900:98) сегашниот перфект спаѓа во групата на сложени времиња. Сложените временски форми за разлика од простите временски форми ги поврзуваат сегашноста, минатото и иднината со момент во времето кое му претходи на секој од овие временски периоди. Така, сегашниот перфект е комбинација на претеритот и презентот. Ова време (*I have seen*) ги поврзува минатото и сегашноста, па со: 3) а) *I have come to see you* се изразуваат две идеи: *I came here* и *I am here now*. Така, во б) *He has lived here a good many years* тој живеел во минатото и сè уште живее во сегашноста. Сегашниот перфект (*Present Perfect*), според Свит, се поврзува со сегашноста на два начина. Како прво сегашниот перфект (*Present Perfect*) означува дејство што почнало во минатото и е поврзано со сегашноста, преку континуитет на дејството до актуелното време како во 3) б), или како второ, каде иако дејството се случило во минатото, резултатите се чувствуваат во сегашноста, како во 3) а). Според Свит, оваа глаголска форма може да означува свршено или несвршено дејство во зависност од контекстот во кој се јавува. Така сегашниот перфект во 4) а) *I have lived my life*, значи дека активниот дел на мојот живот е готов, означува свршено дејство, додека во б) *I have lived here a good many years* покажува несвршено дејство, бидејќи оној што зборува сè уште живее на тоа место (Свит, 1900:100)

2. АНГЛИСКИОТ СЕГАШЕН ПЕРФЕКТ (PRESENT PERFECT) И НЕГОВИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО АЛБАНСКИОТ ЈАЗИК

Основно значење на перфектот односно сегашниот перфект (*Present Perfect*) во двата јазика е изразување на дејство во минатото кое не ги раскинало врските со моментот на зборувањето. Преку ова време говорителот ги докажува неговите последици во моментот на зборувањето. Токму тука е и разликата меѓу ова време и аористот. Како преводен еквивалент на англискиот сегашен перфект може да биде албанското сегашно време, кога се објавува една вест што штотуку се случила или штотуку била објавена од медиумите, особено телевизиските вест, весниците, итн.

На пр. 5) англ.: *The troublesome elements have been expelled from the secondary school.*

алб.: *Përjashtohen nga gjimnazi nxënësit turbullues.*

(KG: 41,29)

На сегашниот перфект во англискиот јазик одговара и албанскиот перфект кога се зборува за сегашната состојба на нешто што се случило во минатото, додека последиците се присутни во сегашноста. Во овој случај глаголот не мора да се употребува со адвербијали за време во двата јазика.

На пр. б) англ.: *We've made some money.* алб.: - *Kemi fituar ca para.*

(OMS:

9)

Во англискиот јазик преку сегашниот перфект (*Present Perfect*) се изразува минато дејство без да се укаже или да се определи конкретниот момент на одвивањето на дејството. Како преводен еквивалент во овој случај е албанскиот перфект.

На пр.: 7) англ.: *But perhaps he has been hooked many times before...* (OMS: 48)
алб.: *Po ndoshta është kapur dhe shumë here të tjera me grep....*

Во англискиот јазик кога сегашниот перфект (*Present Perfect*) се употребува за неодредено време во минатото, се употребуваат индикаторите за време како што се: *before, never, ever, before now*, кои, исто така, се употребуваат и за лични искуства кои се случиле најмалку еднаш во минатото.

На пр.: 8) а) *Have you ever been to Italy.* б) *I have never been there.* в) *I haven't seen her before.*

Во англискиот јазик прилозите *just, already, recently* и *yet* се однесуваат на неодамнешни дејства, без да се знае точно времето кога дејството се случило. (Јанева, 2009:109)

На пр.: 9) а) *I've just finished my work.* (дејството само што завршило)

б) *I've already finished my work.* (дејството завршило пред очекуваниот момент)

в) *I haven't finished my work yet.* (дејството, иако очекувано да заврши порано, не завршило сè уште).

Во албанскиот јазик перфектот може да се употребува и со адвербијали кои покажуваат одредено време што го опфаќа и моментот на зборувањето, како што се: *sot sivjet, këto ditë, këtë javë, këtë muaj, këtë vit, që dje, që atë javë, që atëherë, ka tre vjet, ka disa muaj*, итн. Понекогаш, кога дејството почнало во минатото и продолжува во сегашноста, може и сегашното време да се употребува. Додека, во англискиот јазик се употребуваат *since* и *for* за дејство што почнало во минатото и продолжува во сегашноста. *Since* се употребува за дејство што почнало во одреден момент во минатото и продолжува до сегашноста, па и во иднина, додека *for* се употребува за временски период од моментот кога почнало дејството па до сегашноста, односно иднина.

На пр.: 10) а) *We have been friends since our school days.* (И сеуште сме другари)

б) *We've lived in this house for two years now.* (И сеуште живееме во истатаа куќа)

Тоа што ова време го разликува од албанскиот перфект е токму употребата со *for* и *since*, затоа што во тој случај еквивалент на англискиот сегашен перфект (*Present Perfect*) е албанското сегашно време (*Koha e tashme*). Ова предизвикува големи потешкотии кај учениците кои го изучуваат англискиот јазик како втор јазик, бидејќи тие секогаш англискиот сегашен перфект го преведуваат со албанскиот перфект. Така, примерите 10 а) и б) може да се преведуваат:

в) *Jemi shokë që si filloristë.*

з) *Ka dy vjet që jetojmë në këtë shtëpi.*

Англискиот сегашен перфект за дејства што се случуваат во минатото и продолжуваат во сегашноста може да го има за преводен еквивалент не само презентот, туку и албанскиот перфект.

На пр.: 11) англ.: *"And this also," said Marlow suddenly, "has been one of the dark places of the earth."*

алб.: *"Edhe ky, gjithashtu," tha papritur Marlow, "ka qenë një nga vendet e errëta të tokës."* (HD: 8,6)

Сегашниот перфект (*Present Perfect*) во англискиот јазик, со трајни глаголи се употребува за минато дејство што постојано се случувало до моментот на зборувањето, но и да продолжи во иднина. Овде доаѓаат до израз адвербијалите кои покажуваат зачестеност, како што се: *often, frequently, sometimes, three times, several times*, итн. (Кабаша, 2000:90)

На пр.: 12) а) *I've always walked to work.*

б) *She has worked as a teacher for many years.* (сè уште работи како учителка)

в) *She has worked as a teacher.* (во неодредено време во минатото)

з) *She worked as a teacher.* (не работи веќе како учителка)

Адвербијалите играат значајна улога во овој случај, затоа што без нивната употреба сегашниот перфект (*Present Perfect*) зборува за неодредено дејство во минатото, додека со нивната употреба дејството продолжува и во сегашноста.

Ова глаголско време се употребува и со условните и временските зависни реченици со сврзниците како што се: *if, as soon as, before, when* за означување на идно време.

На пр.: 13) а) *Wait until we have finished (finish) the game.*

Преводен еквивалент на ова е албанскиот конјуктивен презент.

б) *Prit deri sa ta mbarojmë lojën.*

Сегашниот перфект (*Present Perfect*) се употребува во временските зависни реченици, после сврзниците: *after, as soon as, before, till, until, when*, за изразување на идно дејство што ќе се случи пред одредено време (Мургоски, 1997:5). Албански еквивалент е конјуктивниот перфект.

На пр. 14) англ.: *I'll come as soon as I've done my homework.*

алб.: *Do të vij sapo të kem mbaruar detyrat e shtëpisë.*

Како преводен еквивалент на англискиот сегашен перфект може да бидат и албанскиот имперфект и аорист.

На пр. 15) англ.: *I have not wished to open the container until you were ready.*”

алб.: *Nuk desha t'i hapja gavetat gjersa të bëheshe gati.*

16) англ.: *But I have hurt them both badly .....*

алб.: *Por I gjymtova keq që të dy, besoj, nuk doli paq nga kjo punë.*

3. ИСТРАЖУВАЊЕ, РЕЗУЛТАТИ, АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ И ДИСКУСИЈА

Целта на овој труд не е само преку преводните еквиваленти да се направи контрастивна анализа на англискиот сегашен перфект и албанските глаголски времиња со кои може ова време да се преведува, туку и преку истражување направено со ученици средношколци, на кои англискиот им е втор странски јазик, да се разгледаат и анализираат грешките и отстапувањата што тие ги прават при употребата на ова глаголска форма.

Зачестеноста на грешки кај поединци или група во целост може многу полесно да се процени во писмена отколку усна форма. Доколку наставникот нема снимени примероци на говорот, треба да се потпре врз субјективна проценка на зачестеноста на грешките во изговорот (Јанева, 1994/95:148). Затоа, одлучивме истражувањето да се извршува преку прашалник кој има за цел да навлезе во суштината на направените грешки од страна на учениците. Целта на истражувањето беше да се анализира меѓујазикот на учесниците, како што се грешките и отстапувањата што тие ги прават при употребата на англискиот јазик.

3.1. Основни рамки на истражувањето

Во ова истражување учествуваа 27 ученици средношколци со настава на албански јазик во Тетово, Република Македонија. Учениците припаѓаат на две нивоа на јазична компетенција: ниско-средно ниво, средно ниво, (*pre-intermediate, intermediate*) што е определено преку нивното тестирање за одредување на нивоата на знаење (*Oxford Placement Test*).

Подготвен беше вид на тест што имаше за цел да го тестира правилната употреба на сегашниот перфект во англискиот јазик за да се открие дали учениците наидуваат на тешкотии при неговото формирање и употреба. Тестот се состои од два дела. Во првиот дел, каде освен сегашниот перфект ги имаме и другите глаголски форми, требаше да се заокружи точниот одговор а) или б), вториот дел се состои од реченици на англиски кои требаше да се преведат на албански. Речениците се само во сегашен перфект.

Методологијата на анализирање на јазичните податоци се третираше од две различни перспективи. Првиот пристап беше фокусиран на формата, со анализирање на грешките, додека вториот, се фокусираше на функцијата.

Исто така, се открија недостатоците кај нив и што треба да научат за да го постигнат нивото на стандарден англиски.

3.2. Резултати на истражувањето, анализа и дискусија на направените грешки

Во овој дел се фокусираме на податоците од добиените резултати преку вежби со заокружување и преводи, разгледувајќи ги направените грешки при избор и употреба на точниот одговор. Анализирани се само тие примери од вежбите, кај кои се направени повеќе грешки. Според добиените резултати дојдовме до некаков заклучок за тоа колку, зошто и кога грешат учениците. Сепак, веруваме дека само преку овој вид на истражување, т.е. само преку заокружување на точен одговор и преводи е недоволно да се потврди точноста за идентификација на разликите меѓу мајчиниот и странскиот јазик. Сепак, веруваме дека истражувањето ќе биде од голем интерес како за наставниците, кои може да сфатат каде треба повеќе да се концентрираат при предавање на ова глаголско време, така и за учениците кои ќе разберат како да ги избегнуваат грешките.

Анализата е разгледана од морфолошки, синтаксички и семантички аспект.

Првата вежба на тестот се состои од десет реченици на кои им недостига глаголското време или форма. Од учениците се бара да го заокружуваат точниот одговор а) или б). Примерите се земени од *Close –Up-Student's Book* (Healan, A., Gormley, K., Shotton, D & Ludlow, K. 2016)

Што се однесува до примерот *They have played for 87 minutes and neither side has scored yet*, 82 % од учениците дадоа неточен одговор поради тоа што тие се навикнати за трајно дејство во сегашното секогаш да го употребат англиското сегашно трајно време (*Present Continuous*), во овој случај *are playing*, наместо *have palyed*. Ова е поради негативниот трансфер каде една глаголска форма во еден јазик се преведува со различна глаголска форма во друг јазик. Тие наоѓаат тешкотии и при употребата на точниот прилог со одредено глаголско време, па затоа не го употребуваат *yet* со сегашниот перфект. Во примерот *I've had this bag for two months now*, кој е типичен пример на влијание на мајчиниот јазик, 92 % го одбираат погрешната варијанта *have* наместо *have had* поради индикаторот за време *now*, кој имплицира сегашно време. Учениците знаат да разликуваат кога се зборува за искуство во нечиј живот со *never* и *ever*, како во примерот *I've never won a prize in my life*, па така повеќето од нив (71%) го заокружили точниот одговор *have ...won*, но сепак наидуваме на отстапувања кога се работи за дејство завршено во одредено време во минатото, како во примерот *Did you see the film on TV last night?* Тие се свесни дека во овој контекст и двете форми се употребуваат за минато, па не се сигурни која форма е најсоодветна, 35% го заокружија сегашниот перфект *have ... seen*, додека на другите им помага адвербијалот *last night* за да го дадат точниот одговор.

Што се однесува до преводите, реченицата *I have met many people since I came here in June*, која зборува за дејство што почнало во минатото и продолжува во сегашноста, т.е. не ги прекинал врските со сегашното, е преведено со албанскиот перфект (78%), додека само неколкумина го замислувале дејството почнато и завршено во минатото, па затоа употребиле аорист. За тие кои дадоа точен одговор, верувам дека *have* (значење кое му е познато на секој ученик) ја одигра својата улога и им помогна на учениците да одговараат точно. Речениците, *I have had this car since September, for three months now* и *I have known him for many years*, кои се изразуваат, исто така, со сегашен перфект (*Present Perfect*) и зборуваат за дејство што иако почнало во минатото, сепак е актуелно, предизвикал тешкотии при преведувањето, затоа што во ваква употреба, сегашниот перфект (*Present Perfect*) во англискиот јазик го има за еквивалент сегашното во албанскиот јазик. Учениците употребиле или перфект или имперфект за превод на истата реченица. Само 23 % дале точен превод. Примерите можат да се припишат како грешка на трансфер од мајчин јазик, или како незнаење на правилото за користење на сегашниот перфект со *for* и *since* за дејства што почнале во минатото и продолжуваат во сегашното. Тука доаѓа до израз негативниот трансфер поради одредена форма на време на англискиот јазик која не може да биде изразена со истата форма на време во албанскиот јазик.

Реченицата *I have written two books* покажува дека имаме висок процент на правилен превод (94%) поради позитивниот трансфер. Учениците успеаја да направат идентификација на сличните елементи меѓу нивниот и странскиот јазик. Како последица на меѓујазичната идентификација, сличностите можат да бидат објаснување за подобро усвојување на еден јазик, каде искористувањето на сличностите и позитивниот трансфер имаат влијание врз оформување на јазикот на учениците.

Од добиените резултати можеме да констатираме дека учениците од почетно средно ниво (*pre-intermediate*) направиле повеќе грешки и отстапувања, додека тие од средното ниво на совладување на англискиот јазик (*intermediate*) се со најмал процент на грешки. Како што спомнавме погоре, ова доаѓа како резултат на влијанието на мајчиниот јазик, како прво, и како второ, фактот дека глаголските времиња се образуваат со повеќе форми, предизвикува тешкотии за избор на точната форма. Сепак, се забележува прогрес од аспект на совладувањето на англискиот сегашен перфект од најниско ниво до највисоко ниво.

Треба да се има предвид, дека овие отстапки можат да бидат и како резултат на физичката и психичката состојба на учениците во моментот кога од нив се барало да преведуваат.

3.3. Некои стратегии и техники за коригирање на грешките

На крај на анализата ќе обрнеме внимание за потребата од корекција на грешките; кога и како да ги сфатиме направените грешки, како да се коригираат тие грешки; кои стратегии и техники се најефикасни за нивното редуцирање, како и разрешувањето на проблемите кои учениците ги имаат при изучување на глаголските времиња во англискиот, како странски јазик.

Секој ученик се разликува од друг и секој од нив учи на различен начин. Наставниците се свесни дека постојат вие разлики, како што се свесни и самите ученици. Прашањето не е дали учениците имаат свои индивидуални стилови на учење, туку како ние наставниците да се справиме со тоа (Частејн, 1988:44). Првиот проблем е идентификување на разликите, вториот проблем е како да одговориме точно на тие проблеми произлезени од самите тие разлики. Наставниците треба да селектираат, покрај наставната програма, видови материјали техники и активности што најдобро одговараат за учениците и да ги презентираат и вежбаат тие материјали.

Дали учениците одговараат позитивно или негативно на училишниот материјал и училишните активности зависи од фидбекот што го добиваат од наставниците. Како сите други човечки суштества, изучувачите покажуваат тенденција да ги повторуваат оние активности што им се пријатни а да ги избегнуваат оние што причинуваат да се чувствуваат неудобно и незадоволни. Затоа, должноста на наставниците е да обезбедат таков вид фидбек што ќе овозможи учениците целосно да се ангажираат, и да учествуваат во активностите и вежбите што овозможуваат развој на комуникациските вештини (Частејн, 1988: 48)

Наставникот секогаш треба да биде буден за реакциите што ги добива од учениците, т.е. дали фидбекот разјаснува што е добро а што не чини, или пак предизвикува збунетост и недоразбирање. Затоа наставниците треба да им укажуваат на изучувачите дека тие водат грижа за нив, дека грешките се нормален аспект во процесот на учењето, и дека човекот учи од сопствените грешки. (Частејн, 1988: 48)

4. ЗАКЛУЧОК

Преку овој труд се обидовме да направиме контрастивна анализа на англискиот сегашен перфект и албанските глаголски времиња со кои ова англиско глаголско време може да се преведува, каде дојдовме до заклучок дека на англискиот сегашен перфект не одговара само албанскиот перфект, туку и албанскиот презент, конјуктивниот презент, конјуктивниот перфект, аористот и имперфектот.

Преку истражувањето презентирани во овој труд се користи методот анализа на меѓујазични грешки и отстапувања, со цел да се проучат и откријат лингвистичките фактори кои можат да доведат до тешкотии при изучување на англискиот сегашен перфект и неговата правилна употреба во говорниот и пишаниот јазик. Се доаѓа до заклучок дека причините за овие грешки главно произлегуваат од влијанието на мајчиниот јазик и недостатокот на соодветна јазична позадина.

Оваа анализа би била од голема помош за наставниците по англиски јазик затоа што им овозможува да сфатат со кои тешкотии се соочуваат учениците, каде треба најмногу да се фокусираат и на што најмногу да им се обрне внимание во текот на часот по англиски јазик, за да дојде до редуцирање или избегнување на тие грешки.

КРАТЕНКИ:

Кратенка	Значење
ASHRPSH	Akademia e shkencave e RP të Shqipërisë - Instituti i gjuhësisë dhe i letërsisë
KG	Kronikë në gur
OMS	The Old Man and the Sea
HD	Heart of Darkness

ЛИТЕРАТУРА

- [1] **Akademia e Shkencave e RP të Shqipërisë – Instituti i gjuhësisë dhe i letërsisë.** (2002). *Gramatika e gjuhës shqipe I*. Tiranë
- [2] **Azar, B. S.** (1994). *English Grammar-Understanding and Using*. New Jersey: Englewood
- [3] Cliffs
- [4] **Chastian, K.** (1988). *Developing Second Language Skills*. Theory and Practice. University of Virginia.
- [5] **Conrad, J.** (1899). *Heart of Darkness*. Global Classics. New York.
- [6] **Curme, G. O.** (1931). *A grammar of the English Language*. D.C. Heath and Company. Boston
- [7] **Çabej, E.** (1986). *Studime gjuhësore*. Rilindja. Prishtinë
- [8] **Demiraj, Sh.** (1963). *Morfologjia e gjuhës së sotme shqipe* (Dispensë). Tiranë
- [9] **Demiraj, Sh.** (1985). *Gramatikë historike e gjuhës shqipe II*. Universiteti i Tiranës Enver Hoxha- Fakulteti i Historisë dhe Filologjisë. 8 Nëntori. Tiranë
- [10] **Dhrimo, A.** (1996) *Aspekti dhe mënyrat e veprimt foljor në gjuhën shqipe*. Libri Universitar
- [11] **Healan, A., Gormley, K., Shotton, D & Ludlow, K.** (2016). *Close-Up- Student's Book*. National Geographic
- [12] **Hemingway, E.** (1963). *Plaku dhe deti*. Tiranë.
- [13] **Hemingway, E.** (1952). *The Old Man and the Sea*. Charles Scribner's sons
- [14] **Janeva, M.M.** (2009). *Modern English Grammar*. Veb Print. Skopje
- [15] **Kabashi, J.** (2000). *English Grammar – Morphology*. Prishtina: University of Prishtina
- [16] **Kadare, I.** (2000). *Kronikë në gur*. Onufri

- [17] **Kadare, I.** (2007). *Chronicle in Stone*. Canongate Books Ltd. Edinburgh
- [18] **Koneski, B.** (1967). *Граматика на македонскиот книжевен јазик*. Скопје
- [19] **Konrad, XH.** (1983). *Zemra e errësirës*. Rilindja. Prishtinë.
- [20] **Lyons, J.** (1995). *Introduction to Theoretical Linguistics*. Cambridge University Press
- [21] **Memushaj, R.** (2002). *Hyrje në gjuhësi*. Tiranë
- [22] **Nesimi, R.** (1992). *Gramatika për shkollat e mesme I*. Skopje: Prosvetno delo
- [23] **Palmer, F. R.** (1987). *The English Verb - Second edition*. Longman Linguistics Library. London and New York
- [24] **Sweet, H.** (1900). *A New English Grammar – Logical and Historical*. Oxford.
- [25] **Thomson, A. J., Martinet, A. V.** (2011). *A practical English Grammar*. Oxford: Oxford University Press
- [26] **Topalli, K.** (2010). *Sistemi foljor i gjuhës shqipe*. Plejad. Tiranë

